

Dolenjski list

Glasilo Osvobodilne fronte okrajev Črnomelj, Kočevje, Novo mesto in Trebnje

Leto II. — Stev. 12.

NOVO MESTO, 24. marca 1951

Izhaja tedensko

Glasovali smo za neodvisnost, socializem in za mir na svetu

Kakor za največje praznike so se preteklo nedeljo posamezna mesta in vasi Dolenjske pripravile na volitve poslancev Ljudske skupščine LRS, našega najvišjega oblasnega predstavništva. Udeležba ljudstva na volitvah, okrašena volišča, slavoloki, tekmovanje med volilnimi enotami in kraji, svečano razporeženje volivcev v vseh štirih okrajih — vse to je govorilo o dobrih pripravah in temeljitem političnem delu v preteklih dveh mesecih. Več tisoč predvolilnih sestankov je v preteklih tednih razgibalo dolenjske vasi veliko bolj kakor priprave na razne volitve v zadnjih letih. Ljudstvo je na sestankih opozorilo kandidate, politične in oblastne predstavnike na vrsto nepravilnosti in napak storjenih v našem dosedanjem delu. S sodelovanjem vsega ljudstva smo začeli napake odpravljati in s sodelovanjem ljudstva jih bomo lahko sprosti odpravljali tudi odslej.

Za nadaljnjo graditev socializma v novi Jugoslaviji so nedeljske volitve ogromen uspeh našega ljudstva. Odločitev na voliščih ni bila težka. Glasovali smo za neodvisnost, za srečno domovino, za mir na svetu. Kdor je neopravičeno ostal doma ali pa je vrgel kroglico v skrinjico brez liste, je glasoval proti svoji domovini, proti temu, za kar je padlo 1.700.000 borcev in žrtev med narodnoosvobodilno vojno, je glasoval proti svojim sosedom in proti samemu sebi! Med redkimi, ki niso volili, smo tudi tokrat lahko opazili stare sovražnike napredka, zagrizene politične nasprotnike iz let NOB, špekulante in črnoberzance, katerim je oblast stila na prste, nekaj pa je bilo tudi taktih, ki jih na sestanke ni bilo, pa se pomena volitev niso zavedali v polni meri. V marsikateri vasi so volilne komisije tudi znova ugotavljale, da je prišel na volišče eden od hiše, mož ali pa žena, kakor da volitve ne bi bile za vse. Vsak, ki se je namenoma odtegnil svoji nedeljski državljanski dolžnosti, pa mora vedeti, da je s tem glasoval proti miru in da je potemtakem izdajalec naše skupnosti.

S kresovi in mlaji je naše ljudstvo pozdravilo volitve

Ze na predvečer 18. marca so zagoreli kresovi po naših gorah in gričih. V Gaberju na Gorjancih sta gorela dva, v Birčni vasi in okolici jih je gorelo kar 9, v Mirni peči so bili 3, v St. Petru 4 ipd. Velik kres je gorel na Cirkniku, kjer je bil pri volitvah posebno delavna mladina. Kresovi so goreli tudi v Beli krajini in sporočali ljudstvu sosednje hrvaške republike, da imamo velik praznik. Mladina in člani OF so v marsikateri vasi poskrbeli tudi za slavoške in mlaje. Največji mlaj na Dolenjskem so menda postavili v Globodolu; kar 15 metrov je bil visok.

Nedeljsko jutro je prebudilo volivce mnogih krajev z budnicami. Na Cirkniku, Suher-

Sekamo in pogozdujemo

»Vse gozdove bodo uničili!« Tako črnogledo napoved kaj rad postavi posestnik, ko mora obvezno prodati kakšen kubik lesa, ki mu ga predpiše ljudska oblast. Ne glede na to, da taka prorokovanja lahko izpodbijamo z statističnimi podatki o izkoriščenju gozdov sedaj in pred vojno, pa tak črnogled prerok ne vidi

velikih naporov, ki jih ljudska oblast vlaga za obnovo gozdov. V dokaz, da imamo pri teh naporih tudi lepe uspehe, samo nekaj števil.

V okraju Novo mesto so za leto 1950 predvideli, da bodo pogozdili 33 ha, očistili 30 ha gozdov in nabrali gozdnega semena 400 kg. Pogozdili pa so 42 ha s 120.000 sadikami, očis-

tu, v Crnomlju, Metliki, Gradacu, Crmošnjicah itd. so se kmalu po zvokih godbe začeli zbirati prvi volivci že pred 7. uro na voliščih. Po sedmi so začela deževati na okrajne volilne komisije poročila o udeležbi, tekmovanju in prostovoljnem delu volivcev na čast volitev.

V Smarjeti so med prvimi volili gasilci, ki so prišli skupno na volišče. V Kandiji so prišli volivci s harmoniko in zastavo, povsod pa so bili med prvimi tudi združniki. V zgodnjih urah so vodili z udeležbo volivci Smihela pri Novem mestu, kmalu pa so jih prekosili volivci iz Dol. Toplic. V Drganjih

V okraju ČRNOMELJ se je udeležilo volitev 95,75 % volilnih upravičencev. Za kandidate OF je glasovalo 96,36 %, v skrinjico brez liste pa 3,64 % volivcev.

V okraju KOČEVJE se je udeležilo volitev 97,94 % volilnih upravičencev. Za kandidate OF je glasovalo 96,20 %, v skrinjico brez liste pa 3,80 % volivcev.

V okraju NOVO MESTO se je udeležilo volitev 96,32 % volilnih upravičencev. Za kandidate OF je glasovalo 93,84 %, v skrinjico brez liste pa 6,16 % volivcev.

V okraju TREBNJE se je udeležilo volitev 97,68 % volilnih upravičencev. Za kandidate OF je glasovalo 96,80 %, v skrinjico brez liste pa 3,20 % volivcev.

selih so ob 10. uri volili že vsi volivci, nato pa je prevzelo vodstvo Novo mesto, kjer so volivci v dolgih vrstah čakali, da bodo opravili svojo dolžnost. Dobro razpoloženje so v mestu stopnjevali nastopi kulturnih skupin in posameznikov v razglasni postaji. Do 11. ure naval na volišča v Novem mestu se ni pomenhal.

V trebnjskem okraju je prvi zaključil volitve Srednji Lakenc, v dopoldanskih urah pa so bili gotovi z volitvami tudi v Brezovem, Vrbovcu, Martinji vasi, Gaberski gori, Vodica, Kamnem vrhu in v Krmelju, kjer so rudarji odšli po volitvah na delo. Ob 11. uri je v trebnjskem okraju volilo že 62,8 % vseh volivcev, kmalu po drugi uri popoldne pa so se približali že 90 %.

V Beli krajini so nekateri kraji z volitvami še bolj pohiteli. Ze ob osmih zjutraj so

Kako bo Bela krajina počastila 10. obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte

Bela krajina se z vnašmo pripravlja na dostojno počastitev 10. obletnice ustanovitve OF. V Crnomlju bo od 22. do 27. aprila okrajni festival. V tem kulturnem tednu se bodo med seboj obiskovale igralske družine, pevski zbori, godbe itd., da bodo prikazali uspehe svojega dela. 22. aprila bo v Crnomlju gosto-

stili 32 ha gozda, zasejali 250 kg semena in nabrali kar 1230 kg semen. Vsi ti uspehi so bili doseženi v privatnih gozdovih in so plod dobre organizacije okrajnega poverjenstva za gozdarstvo in izdatne pomoči šolske mladine, učiteljsva in posameznih gozdnih posestnikov. Ti so samo v KLO Sela-Hinje sami posadili čez 20.000 sadik.

Manj razumevanja kot za pogozdovanje kažejo nekateri gozdni posestniki za čiščenje gozda, posebno pa za čiščenje parcel ob progih, kjer je nevarnost gozdnega požara veliko večja kot drugod. Lesni manipulanti, ki nadzirajo posek in odvoz lesa, premalo pazijo na spravo vrhačev, kar je lani povzročilo, da se je gozdni škodljivec lubadar precej razširil in so morali okrog 700 napadenih dreves posekati. To se je dogajalo zlasti na področjih KLO St. Jernej, Smihel, Straža in Ločina.

Letošnji plan pogozdovanja in čiščenja gozdnih parcel je znatno večji kot lanski, saj predvideva posaditev kar 160.000 sadik in čiščenje na površini 56 ha. Ta plan so že uresničuje. Z gozdnimi semeni so posejali že 5 ha, zasadili 2000 smrek in očistili 10 ha gozda (predvsem na področju KLO Straža). Povečana zmogljivost okrajne drevesnice bo tudi letos krila vse potrebe po gozdnih sadikih, katere bodo prejeli intereseenti brezplačno. Ministrstvo za gozdarstvo je dalo potreben kredit, da bo lahko letošnji plan ob sodelovanju vseh zainteresiranih gozdnih posestnikov in množičnih organizacij v celoti izpolnjen ali pa tudi presežen. (p)

vasi Kal, Strekljavec, Rožič vrh, Sredgora, Skembljavec in Vidošiči - Hrovatine zaključili volitve. V Gradacu so po končanih volitvah odšli prostovoljci na delo za postavitev spomenika padlim borcem. Ob dveh popoldne je volilo v okraju že precej nad 60 odstotkov vseh volivcev.

V Zužemberku je prišla prva na volišče pred sedmo uro 75-letna Ana Slanc. Volilno komisijo na Potovem vrhu pri Smolenji vasi sta presenetila 87-letna Jera Pavlin in 85-letni Janez Blažič, ki sta dejala:

»Stara sva in bolana, pa vendar čutiva dolžnost, da voliva tudi tokrat.«

Iz številnih krajev so prišla poročila, da so starejši volivci znova dajali vzgled mlajšim. Tudi v Kamencah je bilo tako: 80-letni Miha Zeljka ni manjal na volitvah, prav tako ne 100% invalid Miha Lukman, invalid Lojze Hervolj in mnogi drugi. Ob dveh popoldne so čakali samo še na 29 volivcev.

Združniki iz Poljan so ob sedmih že vsi volili. Prav tako so bili med prvimi na volišču združniki iz Podhoste, ki so po volitvah odšli prostovoljno čistiti košenice.

Stevilna poročila o lepih uspehih tudi tokrat ne bodo mogla biti objavljena. Preveč jih je in bi samo z njimi lahko napolnili več strani.

Dolenjsko ljudstvo je z nedeljskimi volitvami znova potrdilo, da ne gre s poti, na katero je stopilo v narodnoosvobodilni vojni,

vala igralska družina iz Gradaca, ki bo dotlej naštu dirala »Miklovo Zalos«. 23. aprila bosta v obnovljenem Domu ljudske prosvete v Crnomlju nastopili folklorni skupini iz Metlike in Crnomlja. 24. aprila bodo Metličani uprizorili na črnomeljskem odru Finžgarjevo »Razvalino življenja«. 25. aprila bodo nastopili orkestri in pevski zbori v medsebojnem tekmovanju. 26. aprila bo svečana akademija, združena z baklado in povorko po mestu; svečani govor bo imel sekretar okrajnega komiteja KPS tov. Zunič Jenez. 27. aprila bodo dopoldne svečane seje delavskih svetov, zvečer pa uprizoritve drame Mire Pucove »Operacija«, ki jo študira igralska družina tovarne učil v Crnomlju.

Tudi metliško KUD »Engelbert Gangl« pripravlja vrsto kulturnih prireditvev v tem tednu. Med drugim bo 1. maja v Metliki svečano odprt Belokranjski muzej.

V Gradacu bo 27. aprila svečana otvoritev preurejene dvorane v tamošnjem Domu ljudske prosvete, zavedni Gradačani pa bodo tega dne odkrili tudi spominsko ploščo padlim borcem — domačinom v NOV.

Sinji vrh, ta skrajna južna vasica Bele krajine, bo na dan 10. obletnice ustanovitve OF, ustanovil kulturno umetniško družino.

Vinica pa se pripravlja na odkritje spominske plošče pesniku O. Zupančiču, ki bo za drugo obletnico pesnikove smrti, dne 12. junija t. l., združena z otvoritvijo pesnikove Spominske sobe v njegovi rojstni hiši na Vinici št. 5, v kateri bodo razstavljeni pesnikova bibliografija, razni spominski predmeti, rokopisi, fotografije, slike itd.

Program je obsežen. Z njegovo izvedbo bo Bela krajina dokazala, da je ostala zvesta tradicijam NOB.

—c—

Miroljubne težnje naše domovine cenijo vse napredne sile sveta!

»... Mi smatramo, da socializem ni samo družbena lastnina nad proizvodnimi sredstvi, ni samo načrtno gospodarstvo, ni samo razvoj proizvodnih sil, ampak tudi svoboda ljudske misli, ki stremi k napredku, svoboda ustvarjalne iniciative človeka, ki se nikoli ne bo dal utesniti v razne birokratske Prokrustove postelje, to se pravi v razne prisilne modele, predpisane v »modrih« birokratskih pisarnah. Socialistična demokracija ne potrebuje političnih strank, s katerimi se ponaša buržoazna demokracija, toda socialistične demokracije si ne moremo zamisliti brez borbe mnenj, ker brez te borbe ni napredka, brez nje nujno prihaja do oživljanja raznih elementov razrednega sistema in do krepitve cele vrste ostankov preteklosti. Socialistične demokracije si prav tako ne moremo zamisliti brez žive ljudske kontrole, brez neposredne odgovornosti funkcionarjev ljudstvu, iz katerega izhajajo...«

Edvard Kardelj

170 din in 25 bonov za delovni dan v zadr. ekonomiji v Dol. Toplicah

Kaj se da z združnim delom doseči, če so združniki zavedni in pošteno delni, najbolj zgovorno dokazuje navdse lep uspeh združne ekonomije v Dolenjskih Toplicah. Na malo več kot 19 ha zemlje so pridelali v lanskem letu 4809 kg pšenice, 1292 kg ječmena, 198 kg soržice, 1376 kg ovsu, 1374 kg ajde, 1708 kg koruze in 29.103 kg krompirja poleg sena itd. Čisti dohodek ekonomije znaša po obračunu vseh stroškov in izdatkov 343.792 din. Kljub temu, da so pri razdelitvi zaslužka upoštevali otroke združnikov, določili lepe vsote za rezervni in socialni sklad ter sklad za nabavo semen, je znašal čisti zaslužek za vsak delovni dan 170 din in 25 bonov. Največ delovnih dni je imel tov. Pelko Jože po domače Gešparjev Jože, ki ima tudi največ zaslug za ustanovitev ekonomije. Za svoje delo je prejel 51.350 din.

Lepi uspehi mlade, komaj dobro leto stare združne ekonomije v Dol. Toplicah so najbolj zgovorne priče o prednosti združnega načina obdelovanja zemlje. GD.

Obnovitvena dela v Novem mestu

V zadnjem tednu je razgibanost v Novem mestu znova porasla. Mestno remontno podjetje je začelo popravljati stavbo MLO — zgodovinski Rotovž, gradbeno podjetje »Krkac« pa kamenito škarpo v parku ob Ljubljanski cesti in škarpo pod Košakovo hišo. Nadaljujejo tudi z deli na novi mestni stanovanjski hiši. Uslužbenci »Parka« in gojenci kmetijske šole na Grmu so obrezali kostaanje v dreveredu pred »Metropolom« in pošto, v polnem teku pa so tudi ostala očiščevalna dela na Kapučinskem trgu in pripravljanje parka pred novo stavbo JA in okoli poštnega splotja. Glavni trg in Ljubljanska cesta nudita sliko razgibane živahnosti. Delavci iz podjetij in prostovoljci sindikalnih podružnic ter posameznih frontnih terenov tekmujejo vsako popoldne v prostovoljnem delu. Trenutno obnavljajo kanalizacijo.

V vseh letih po končani vojni v Novem mestu se ni bilo take razgibanosti in pripravljenosti za dvig našega mesta.

Tovarna igrač in gradbeno podjetje »Pionir« med najboljšimi v Sloveniji

V preteklem tednu so Glavni odbor Zveze sindikatov Slovenije in resorni ministri podelili prehodne zastave in denarne nagrade najboljšim delovnim kolektivom posameznih strok v Sloveniji. Med 21 podjetij sta prejeli visoko priznanje tudi novomeška

tevarna igrač (prehodno zastavo in 25.000 dinarjev) in »Pionir« (prehodno zastavo in 120.000 dinarjev).

Obz delovna kolektiva imata pravico do naslova »Zaslužni delovni kolektiv... stroke LRS«.

»Pionir« si je z novim priznanjem že drugič priboril republiško prehodno zastavo kot najboljši kolektiv gradbene stroke.

Osvobodilna fronta novomeškega okraja čestita delavstvu in nameščencem obeh podjetij!

NJENO PISMO

59-letna B. J., kmetica iz KLO Birčna vas, je poslala uredništvu naslednje pismo. Objavljamo ga v odgovor vsem bednim klevetam in izmišljotinam, ki so v tednih pred volitvami krožile v dolenjskih vaseh.

»... V Dolenjskem listu sem brala, da so se v Dobravi pojavile govornice o selitvi naših ljudi. Podobne in enake kosmate izmišljotine pa so se pojavljale tudi v drugih krajih. Nekaj takih smešnih informacij je priromalo v našo Birčno vas. Zgleda, da nas imajo skriti pajdaši in podpihovanci rajši kakor Dobravčane. Tu se je govorilo, da imajo za nas v Italiji že pripravljene barake.

Vsi, ki smo ostali v času osvobodilne borbe na svojih domovih, se spominjamo, kako so nam razni smešni gospodje še grše grozili in marsikje tudi tako z nami delali, vendar pa njihovim obljubam in lažem nismo nasedali. Zapomnijo naj si, da jim ne verjamemo tudi danes prav ničesar. Zelim pa prav iz srca, da bi gnusni podpihovanci odražali čimprej sami tja, kamor spadajo. Zelim jim srečno pot in veliko zadovoljstva v barakah.

Naše geslo pa je bilo in je: v miru si obnavljamo in trdno gradimo socialistično domovino Jugoslavijo.«

Ob lepih uspehih drž. posestva Grm bi se združniki in zasebni kmetje lahko veliko naučili

Ze čez 80 let je na Grmu pri Novem mestu državno posestvo in poljedeljska šola, ki je ena najstarejših te vrste v Sloveniji. Blizu 2500 kmečkih fantov in deklet je v teku obstojale šole dobilo v njej strokovno znanje o umnem gospodarstvu. Danes je tu vzorno državno posestvo in dveletna poljedeljska šola, v kateri se uči 39 mladih ljudi iz cele Slovenije. V pretežni večini so to sinovi in hčere malih kmetov, nekaj je združnikov, ostali so poljski delavci. Teoretični in praktičen pouk, nadvse lepi uspehi samega posestva in vsi potrebni pripomočki dajejo slušateljem veliko možnost, da se vsestransko izobrazijo v res naprednem poljedelstvu.

Ne bo odveč zapisati nekaj besed o tem, kaj so dosegli na posestvu v živinoreji, sadjarstvu, poljedelstvu in vinogradništvu v zadnjih štirih letih. Prav nadpovprečni uspehi so najboljši kačipot našemu kmečkemu združništvu in posameznim kmetovalcem.

Vzorna živinoreja — ponos Grma

Na posestvu se danes bavijo predvsem z vzrejo plemenske živine: goved, prašičev, kokoši, pa tudi s čebelarstvom. Imajo lepo drevesnico, trsnico in vrtarijo.

Pri obisku v govejem hlevu te presenetijo vrsta lepih krav montafonk; vse imajo rodovniške. 750 kg težak bik iste pasme in lepo številno mlade plemenske živine stoji poleg krav. Mlečnost krav je znana daleč naokoli, saj znaša povprečno na kravo v enem letu 3001 liter, kar je največja mlečnost v Sloveniji. Iz tabele nad kravo Telko pa lahko razbereš, da je dala v letu 1950 kar 4.015 litrov dobrega mleka. Gotovo bo vsakega kmetovalca zanimalo, da se je mlečnost krav v zimskih mesecih dvignila, kar je predvsem zasługa pravilnega krmiljenja. Na posestvu so v jeseni pripravili dovolj zelene krme za silažo, tako da jo bodo imeli dovolj do košnje. Vsaka krava odnosno odraslo govedo dobi dnevno točno po 20 kg kisane zelene krme in nekaj rezancev. Telički ne sesajo krav, pač pa dobijo namolženo mleko; vsak dan po osem litrov — ne več ne manj. Goveda krmijo dvakrat na dan, vsak dan pa jih tudi spustijo, da se sprehodijo.

Za dvig mlečnosti pri kravah je najboljši dokaz dejstvo, da so petletni plan proizvodnje mleka dosegli že leta 1949. Vsak dan prejmejo pavenstveni upravičenci v Novem mestu od posestva 60 litrov prvovrstnega zdravega mleka.

Ni manjše uspehe kot pri goveji živini so dosegli pri prašičerji. V letu 1950 so plan vzreje plemenskih prašičev presegli za 400% prav tako pa so izmed vseh državnih posestev v Sloveniji dosegli prvo mesto pri vzreji pitancev. Povprečna teža oddanih pitancev je bila 177 kg, kar je izreden uspeh. Niso redki primeri, da imajo v svinjaku tudi čez tristo kg težke svinje. Kar velja za goveji hlev, velja tudi za svinje. Izredna čistoča, točno

predpisan obrok hrane za vsako glavo, točna evidenca o starosti, teži in razvoju posamezne živali, kar je vse razvidno s tablice nad svinjakom. Skrb in ljubezen do živali, s katero se odlikuje pri tem delu zaposleno osebje, je Grmu v ponos.

Jata lepih kokoši rjave štajerske pasme v svetlih kokošnjakih daje posestvu lepe dohodka. Nad 100 panjev čebel je v lanskem letu vrglo posestvu precej stotisočakov dohodka. Zelenjave so v letu 1950 kljub suši prodali blizu 7 vagonov.

Skrb za sadno drevje in vinograde

Na posestvu posvečajo veliko pažnjo tudi drevesniji in trsnici. Tako po sadnih drevesnih kot po trsnih ključih in cepljenkah je ogromno povpraševanje in na posestvu kljub dobri volji ne morejo vsem ustreči. Res so drevesca okužena po ameriškem kaparju, vendar razkužijo vsako pred oddajo v posebni za to pripravljene komori. Za cepljenje je prav posebno povpraševanje; celo v Makedonijo jih bodo poslali letos, zato bodo produkcijo cepljenk še povečali. Tudi za produkcijo dobrih raznovrstnih semen zelo skrbijo in so letos določili za to 3 ha zemlje. Za čimboljšo obdelavo zemlje in spravilo pridelkov ima posestvo na razpolago celoten strojni park od traktorja do trijerja. Očiščeni in maoljeni stroji v garaži kažejo pravilno skrb za stroje.

Dobro vodstvo — veliki uspehi

Vsi doseženi uspehi so plod dobrega vodstva in zavestnega dela zaposlenega osebja na posestvu. Dobra selekcija živine in semen kaže, kje je treba pri nas začeti delati za dvig živinoreje in poljedelstva. Poudariti je treba, da so se uspehi posestva po izvolitvi delavskega sveta še povečali. Sedaj vsak delavec na posestvu čuti odgovornost ne samo za svoje delo, pač pa za delo vseh.

»Mi smo vsi kot ena družina«, pravi ravnatelj tov. Hrček za svoje delavce in uslužbence, vse stvari rešujemo sporazumno z upravnim odborom in mansikateri pameten predlog za zboljšanje so dali v zadnjem času prav člani delavskega sveta in upravnega odbora.

»Ni ni bolj naravnega kot to, da se bodo slušatelji napredne dveletne poljedeljske šole na Grmu pri takem delu in uspehih res lahko veliko naučili in postali po končani šoli pobudniki naprednega socialističnega gospodarstva v združenih in na vasi. Pa ne samo slušatelji in učenci. Tudi za vsakega posameznega združnika in naprednega kmetovalca bi bil ogled vzornega gospodarstva na državnem posestvu Grm zelo koristen. Značilno je, da okoliški kmetje nimajo posebnega stika s posestvom ali vsaj ne iščejo nasvetov in pomoči, ki bi jim jo radevolje dali strokovnjaki na posestvu. Združniki iz Štajerske n. pr. radi prihajajo na obisk in ogled posestva.

(D.)

Kaj vse dela in na kaj pozablja fronta novomeškega okraja

Da Fronta v novomeškem okraju krepko živi in se razvija, je dovolj dokazov na vsakem koraku. Nedvomno pa so najboljši dokaz živahnega dela osnovnih frontnih organizacij številni dopisi in poročila o delu teh organizacij. Okrajni odbor OF je prejel samo v zadnjih desetih dneh več zapiskov sej in poročil o delu Fronte kot prej v treh mesecih!

Dokaj skopa poročila sicer ne povedo vsega kar Fronta dela, vendar so vsaj drobček tega, in kar je glavno: iz njih zvemo, o čem frontovci na vasi razpravljajo in na kaj pozabljajo. Na pr. na vseh sejah in sestankih OF so razpravljali in sprejeli sklepe za razna popravila vaških potov, čiščenja studencev in vodnjakov ter govorili o številu ur prostovoljnega dela, ki ga bodo opravili pri tem ali onem delu. Vse premalo pa poročajo — in to je dokaz, da o tem tudi ne razpravljajo — o kulturno-prosvetnem delu, o ideološko politični izgradnji članov, o vključevanju novih članov, o razkrinkavanju sovražnih elementov, o sodelovanju Fronte z ljudskim odborom, o stvarni pomoči Fronte ostalim množičnim

organizacijam itd. Navzlic pomanjkljivostim pa lahko trdimo, da frontne organizacije na vasi iz dneva v dan bolj živo sodelujejo pri gospodarskih naporih za dvig svojih vasi.

Nekaj primerov:

Načrt dela VO-OF St. Peter predvideva vrsto nalog za člane. Reden mesečni sestanek s študijem, popravilo potov in studenca, pomoč z delom kmečki delovni zadrugi in organiziranje frontne brigade za posek lesa v tem mesecu. Na novo so vključili 12 članov, od 27. aprila bodo dvignili članstvo od dosedanjih 74% vseh volivcev na 90% volivcev svojega kraja.

Na seji VO-OF Gomila so razpravljali o popravilu potov in čiščenju dveh studencev, za kar potrebujejo 10 vreč cementa, kopali bodo kanale za odtok vode s travnikov itd. Vse so sklenili izvršiti do maja. O pomoči KDZ govorijo le: kolikor bo pač mogoče. To ni obveza! Predvidevajo dve igri, na novo so vključili tri člane.

Vaški odbor OF Prekopa je na svojo sejo povabil tudi predstavnike ostalih organizacij in člane Krajevnega ljudskega odbora. Na dobro pripravljeno sejo so načrt dela za leto 1951 temeljito prebrali in sprejeli konkretne sklepe za delo vsake posamezne organizacije. Naloga, ki so si je zadali, je popravilo potov in krajevni cest ter gradnja gasilnega doma z dvorano na Prekopi.

Dokaj skopa je poročilo s skupnega sestanka OF in ZB v Gaberju. Ni mogoče verjeti, da bi na 2 in pol urnem sestanku razpravljali samo o popravilu vodovoda in vsake poti. Fronta v Gaberju je močna in je nedvomno gonilna sila vsega gospodarskega, političnega in kulturnega udejstvovanja Gaberčanov. To bi morali pokazati sprejeti sklepi!

Se bolj kot iz Gaberja je reverno poročilo VO-OF Gričevje. V treh vrsticah je zajet načrt dela za leto 1951. O tekočem delu Fronte niti besede! Ali Fronta v Gričevju res spi ali pa velja to samo za odbor, o tem bomo še poročali.

Dobro je poročilo VO-OF Dobindol. Poročajo o stvarnih obveznostih, posebej za mladino, posebej za člane OF. 1200 ur prostovoljnega dela do 27. aprila so si naložili. Poročajo o naraščanju članstva, o pobrani članarini in novo sprejetih članih.

Ostala poročila in zapiski drugih osnovnih frontnih organizacij so v bistvu precej enaka navedenim. Kaže, da so osnovne organizacije šie pri sprejemanju načrta za delo v letu 1951 in pri sestavljanju poročil o delu vse preveč po okvirnih navodilih okrajnega odbora OF. Ta navodila naj bi jim služila le kot pomoč pri delu, ne pa kot nekak obrazec. V vsaki vasi in vsakem kraju so drugačne razmere, zato se mora delo Fronte prilagoditi razmeram kraja, vasi, ali pa tudi razmeram vaškega zaselka, če ima ta drugačne pogoje dela in razvoja kot njegov sosedni kraj.

Ljudska inšpekcija na delu

Dobro je razumela svojo nalogo grupa ljudske inšpekcije v Zužemberku. V poslovvalnici okrajnega magazina je grupa pomagala pri razdeljevanju blaga in nadzirala, da so prišli res najbolj potrebni do blaga. 2000 kilogramom ajde v skladišču kmetijske zadruge je grozila pokvara, ker so bila vsa opozorila poslovovalce, da bi ajdo odpeljali, brez uspeha. Na zahtevo grupe ljudske inšpekcije je bila ajda pravočasno odpeljana. Podobno je bilo pri slami in senu. V nekem primeru so odkupni organi nepravilno odvezli kravo. Ljudska inšpekcija je posredovala, da je lastnik dobil kravo nazaj. Grupa ljudske inšpekcije v Zužemberku se zanima tudi za kakovost masti, ki jo morajo obvezno oddati posamezna gospodarstva, ima pregled nad delitvijo živilskih nakaznic in kontrolo nad delitvijo mesa.

V St. Petru je grupa ljudske inšpekcije pomagala pri predpisovanju obvezne oddaje za leto 1951. Dalje je ugotovila, da so potrošniki prejeli 7 dkg manj sladkorja kot jim pripada. Ta nepravilnost je bila takoj odpravljena. S pomočjo odkupnih organov je grupa ugotovila, da ima Bučar Jože, kd je v zagotovljeni preskrbi imel skoraj nič svoje zemlje, v shrambi 10 do 12 mernih pšenice. Ker je odločno trdil, da je pšenica njegova last, je inšpekcija odredila odvzem odrezkov za moko njegovi družini. Ljudska inšpekcija je v tem kraju ugotovila tudi, da je slabo vskladiščeno gradivo za združni dom, prav tako pa so morali na njegovo zahtevo poskrbeti za boljše vskladiščenje lanene slame.

Posesnik Kolegar Viktor iz Češnjic se je pritožil na Izvršni odbor OF v Ljubljani proti previsoki obremenitvi odkupa žita in živine odnosno mesa. Ljudska inšpekcija je ugotovila, da je v pritožbi navedel napačne podatke in da je obremenitev njegovi gospodarski moči primerna.

Nekaj dobrih primerov dela LI je pokazala tudi grupa ljudske inšpekcije I. terena v Novem mestu in v bolnici. Pretežna večina grup ljudske inšpekcije pa ne kaže še niti življenja. In vendar so naloge ljudske inšpekcije iz dneva v dan večje. Posebno sedaj po ukinitvi kontrolne komisije je dolžnost ljudske inšpekcije, da prevzame velik del njenih nalog. Skrajni čas je, da se vse izvoljene grupe ljudske inšpekcije zganijo in redno vršijo naloge, ki so jim ga zaupali volivci njihovega okoliša.

(P)

Tekmujemo ...

DELA PRI ZADRUGNEM DOMU V TOPLICAH HITRO NAPREDUJEJO

Množične organizacije v Dol. Toplicah vestno izpolnjujejo svojo nalogo — združni dom bo popolnoma dograjen do 27. aprila. Preteklo nedeljo so jim pomagali prostovoljci stavbnega podjetja, da bi zgotovili zadnja dela, ki spadajo v njihov delokrog. Pionirjevi delavci, ki so dosegli v bitki za socializem v zadnjem času posebno lepe uspehe, pomagajo tudi Toplicanom, da bo dom čimprej izročen svojemu kulturno-prosvetnemu namenu. Na delu so tudi že slikarji in električarji. Zadnja skrb je oprema odra, izdelava kulisa in poslikanje ostalih odskih platen.

V Toplicah se prostovoljci tudi pri ostalih delih zavedajo, da tekmujejo na čast 10. obletnice ustanovitve OF. Člani posameznih organizacij odstranjujejo ruševine in popravljajo z njimi ceste. Zveza borcev bo postavila spomenik padlim borcem.

MLADINA V DOLICAH PRI CRNOMLJU

Mladinski aktiv LMS v Dolcih pri Crnomlju bo na čast obletnice OF pripravil igro; v svoje vrste so sprejeli 5 novih članov, sestanke pa imajo odslej redno.

AKTIVISTI, KAJ PA V VASEM KRAJU?

Zbiranje novih naročnikov za Dolenjski list se nadaljuje. V zadnjem tednu so nam poslali največ imen novih naročnikov iz črnomeljskega okraja. Tov. Martin Nemanic, učiteljica v Metliki, jih je dobila 12, Srečka Ostrovršnik, učiteljica v Trzinu, 11, Martin Klinar iz Crnomlja 6, podjetje Kremen v Novem mestu 7, Jože Gosensar iz Kanižarice 5, PIONIR v Novem mestu 12 itd.

Okrajni odbor OF v Kočevju je za vseh 93 vaških odborov Fronte naročil lokalni časopis.

Posnemajte!

NOVOMESKI ŽELEZNICARJI PO STOPINJAH »PIONIRJA«

Lepim uspehom delovnega kolektiva »Pionir« se je pridružil nadvse lep uspeh treh delovnih kolektivov pri železnici: nadzorništva proge postaje in kurilnice.

V ponedeljek 12. marca so imeli železnicarji lepo svečanost. V tekmovanju med delovnimi kolektivi Ljubljanske železniške direkcije je delovni kolektiv nadzorništva proge Novo mesto prejel že drugi prehodno zastavico kot najboljši kolektiv nadzorništva prog II. reda. Prav tako si je delovni kolektiv postaje priboril prehodno zastavico kot najboljši kolektiv postaj III. reda. Za obema ne zaostaja delovni kolektiv kurilnice ki si je priboril prvo mesto med vsemi kurilnicami že desetič.

Delovni kolektivi pri železnici v Novem mestu so si priborili visoka priznanja z najboljšo delovno disciplino, v požrtvovalnem delu in varčevanju materiala, v najboljši čremenitvi vlakov in z najboljšim izkoriščanjem voznega parka. Uspešno delo brigad, tesna povezanost vseh treh kolektivov, neprestna skrb za strokovni dvig osebja in dobro politično delo sindikalne podružnice, to so glavni razlogi za uspehe železniških delovnih kolektivov.

Delovni kolektiv na Dolenjskem dokazuje s svojimi uspehi, da borbeno zavest naših ljudi iz časa NOB ni prenehala, ampak krepko živi in se razvija ne glede na težave, ki bi se pojavile pri delu. Na to naj računajo vsi sovražniki naše socialistične graditve!

Pri vsem tem nikakor ne moremo preko tega, da bi ne dali vse zahvale tistim, ki so ustvarili najplemenitejšo organizacijo, zgrajeno na vsem dobrem in lepem kar je v človeku, da bi ne dali priznanja vsem, ki so svoje moči posvetili pomoči bližnjemu, in da ne bi pozdravili vseh tistih, katerih delo ne poteka iz plačane dolžnosti ali sebičnosti, temveč iz prostovoljnega žrtvovanja in ljubezni.

Gasilstvo v Novem mestu nekdanj in danes

Pred 75-letnico novomeškega gasilskega društva

(Nadaljevanje in konec)

Lehman je trdglavo hotel obdržati gasilno društvo kot trdnjavo nemštva ter hotel zato gasilno društvo združiti z nemško meščansko gardo. Izdelal je zato že poseben načrt in leta 1885. predložil občinskemu odboru, ki se je nemštva že otrešel, spremembo društvenih pravil, ki pa jih je ta gladko odklonil. Vedno krepkšemu prebujanju narodne zavesti se tudi gasilno društvo in njegovi voditelji niso mogli dolgo upirati. V odboru društva je bila tedaj slovenska večina, kateri se je razmerje do Lehmanovega samoderživa vedno bolj ohlajalo.

Ko je v letu 1890 tudi Adolf Guštin odločno zahteval v društvu slovensko poveljevanje in to dosegel, je odstopilo od društva vse izvršujoče in podporno članstvo nemškega porekla, ki se je čutilo globoko užaljeno v svojem nemštvu. S tem se je društvo znašlo v zelo težkem finančnem položaju, saj so na mah prenehale vse podpore, vendar se je kmalu rešilo tudi to. Preostalo in na novo vstopivše članstvo je resno prišlo za delo in kmalu je za svoje uspešne akcije v omejevanju požarov prejelo številne zahvale in priznanstva od deželne vlade, okrajnega glavarstva in od posameznikov, sledila pa so tudi denarna nakazila zasebnikov in zavarovalnih družb.

Nemškutarška napetost je minila in slovenski gasilci so pokazali, da gre tudi brez nemštva. Ko pa se je iz društva umaknil še blagajnik Lehman, ki se je podal v svojo zadnjo nemško trdnjavo v Novem mestu, v meščansko gardo, in ko je gasilno društvo zahtevalo od svojih članov, ki so bili istočasno tudi člani meščanske garde, da morajo javno nastopati vedno le kot gasilci, so temu ukrepu zopet sledili večji izstopi. Mestna občina je začela sama skrbeti za čimvečje število novih članov, istočasno pa izrazila željo, naj bi gasilno društvo imelo čimveč vaj na Bregu pri novomeških podih in drugih po ognju najbolj ogroženih krajih mesta, nakar tudi izdatna podpora ne bo izostala.

V teku let si je društvo uredilo svoje orodišče in nabavilo orodje. Pomagalo je pri mnogih požarih in drugih reševalnih delih. Enega največjih požarov, kakor jih ne pomnimo od leta 1795. je novomeško društvo doživelo dne 21. januarja 1901., ko so zvečer okoli pol 7 ure pričeli goreti mestni podi na sedanjem Kapucinskem trgu, kjer stoji danes hotel Metropol, Splihalova, Avščeva in Malovičeva hiša. Pri tem požaru je sodelovalo poleg novomeškega društva tudi topliško gasilno društvo, dijaki grmske kmetijske šole in dijaki novomeške gimnazije ter uradništvo. Pri tem požaru je bilo v nevarnosti skoraj vse mesto, saj so ogorki in goreči šopi slame, ki jih je dvigal hud veter, plavali po zraku nad hišami, kritimi največ z lesom, tja čez Krko in padali celo v Kandiji na tla. Ta požar pa je imel le dobro stran: mestna občina je pričela misliti na graditev vodovoda, ki je bil zgrajen 5 let nato. Oskrbel je mesto z dobro pitno vodo, za primer požarov pa je nudil mnogo hitrejšo pomoč.

Mnoge izkušnje so novomeške gasilce usposobile, da so bili kos marsikateri veliki ognjeni nevarnosti. Ljudstvu so prihranili ogromne vsote. Skoda le, da so se po preganem nemštvu pojavila v društvu politična trenja, ki so trajala več ali manj tja v drugo svetovno vojno, med katero je društvo utrpelo menda največjo moralno in materialno škodo.

Z osvoboditvijo je tudi gasilstvu napočil nov čas. Danes gre naše gasilstvo za tem, da obvaruje čimveč ljudskega premoženja. Vsak posamezen gasilec se mora ideološko, moralno in strokovno dvigniti, ker bo le zgrajeno članstvo kos vsaki elementarni pa tudi drugi neizogodi. V ta namen ima gasilska organizacija kulturno-prosvetne odseke.

Danes ima gasilstvo še nekaj novega. Sodeluje tudi pri protiletalski zaščiti. Organizacije PLZ si danes ni mogoče misliti brez sodelovanja gasilskih enot, saj je gasilstvo že po svojem prastarem geslu »bližnjemu na pomoč« vezano na pomoč bližnjemu ne samo pri elementarnih nesrečah. Tudi v primeru vojne nevarnosti hiti gasilstvo na pomoč svojemu bližnjemu.

Črnomeljske žene pišejo

Uredništvo je dobilo po 8. marcu vrsto poročil iz številnih krajev o proslavah praznika naših žena. Nekaj poročil prinašamo.

Mednarodni dan žena so tudi žene Črnomelja počastile z lepo akademijo. O enakopravnosti in položaju žena v novi Jugoslaviji je govorila tov. Bogatajeva, nakar je sledil lep kulturni program. Pionirke so deklamirale, ženski pevski zbor pod vodstvom tov. Petke pa je zapel več pesmi. Poslušalce sta zelo navdušila pionirski in mladinski harmonikarski zbor pod vodstvom tov. Ljubiča. Sodeloval je še mladinski pevski zbor in folklorna skupina črnomeljske gimnazije. Spored so poživile tudi recitacije tov. Pantoliceve in Vrščajeve, folklorna skupina JA in igranje mestne godbe.

Lepa prireditve v Kočevju

Za letošnji 8. marec so se kočevske žene pripravljale že od Novega leta dalje. Ze na predvečer so se zbrale v zgodovinski dvorani Seškovega doma. Prišlo je čez 200 žena, pa tudi precej drugih gostov, ki so toplo pozdravljali prizadevnost ženske organizacije. Prvi je zapel ženski zbor pod vodstvom tov. Trosta. Zbor je s svojim nastopom presenetil, ker že od lani nismo o njem ničesar slišali. Po uvodni pesmi je gov. Nežka Gorše, predsednica mestnega odbora AFŽ, govorila o pomenu praznika žena. Po refe-

ratu je sledil pešter spored kulturnih in veselih točk, v katerih so nastopali tudi najmlajši cicibančki iz vrta. Najstarejša sodelavka, Gabrovčeva mama, je recitirala pesem »Vprašanje delavke«, spored pa je zaključila enodejanka »Puške gospe Carare«.

K. I.

Praznik žena in mater v Trzišču

Trziški pionirji, predvsem njihov pevski zbor, recitacijska in dramska družina, so se dobro pripravili na svečano proslavo praznika žena, ki so jo priredili v nedeljo 11. marca. Spored je bil zelo obsežen in zanimiv. Najmlajši so presenetili zbrane z igrico »Skratateljčki«. Kaže, da je med mladimi igralci nekaj prav nadarjenih. V imenu žena se je zahvalila za nastop tov. Angela Pirc in želela, da bi kmalu spet nastopili.

Po zaključeni proslavi je bil v šoli sestanek staršev, ki je v prijateljskem in živahnem razgovoru še bolj utrdil sodelovanje doma in šole.

Mati.

Proslava v Dol. Toplicah

Topliške žene so proslavile svoj praznik 11. marca. Sekretarka tov. Rezka Virant je v lepem in izbrnem nagovoru razložila pomen organizacije borbenih žena in njihovo delo za napredek domovine. Govorila je o borbah med vojno in o dolžnostih žena v dne, ko se vsi borimo za mir. Z recitacijami, deklamacijami in s pevskimi točkami so žene proslavile pristočno slovenost. Gr.

Bela krajina bo dobila lutkovno gledališče

Po belokranjskih vaseh je prebivalstvu še vedno v lepem spominu lutkovno gledališče s katerim je 1944 meka partizanska ednica gostovala tu in tam. Predstave je obiskalo celo več odraslih kot otrok, dasi so bile predstave namenjene zlasti malčkom, zbeganim od vojnih strahot, in mladini.

Po vojni so belokranjski prosvetni delavci večkrat razpravljali o ponovni ustanovitvi lutkovnega gledališča, posebno, ker so pred vojno taki gledališči že imeli v Črnomlju in Metliki. Vzpodbudo jim je dal posebno docela izgotovljen in uporaben lutkovni oder, ki leži na nekem črnomeljskem podstrešju. Vendar so vsa prizadevanja ostala brezuspešna.

V okviru tekmovanja za počastitev 10. obletnice OF so v teku zadnje priprave za

ustanovitev lutkovnega gledališča v Gradacu. Učitelji »Deškega vzgajališča« v Gradacu, zlasti Stamač, Smrtnik in Adamič, so se z vso voljo in vnemo zagrizli v delo in v kratkem času, večinoma ročno, izdelali toliko lutk, da bo v aprilu že prva predstava, hkrati pa bodo pri domačem KUD »Oton Zupančič« ustanovili posebni lutkovni odsek. Na pomoč jim je priskočil tudi ravnatelj nižje gimnazije v Podzemlju Lojze Zupanc, prvoborec za povojno lutkovno gledališče v Beli krajini. Priredil je za lutkovno gledališče svojo igr »Gorjanska vila« (med ljudmi znana pod imenom »Vila Jezerka«), ki jo bodo dali na lutkovni oder v Gradacu za začetno predstavo. Vnetim delavcem za lutkovno gledališče vse priznanje. Zelimo jim veliko uspehov, belokranjski deci pa obilo zabave.

Odgovori bravcem

J. P., Skocjan: Jurčičevih povesti žal ne moremo prinašati v podlistkih Dolenjskega lista, ker nam za to manjka prostora. — Iz Vašega kraja ni nobenih novic, zato tudi molk. Napišite ob priliki, kako se pripravljate na 10. obletnico ustanovitve OF, pa tudi kaj drugega.

A. O., Goriška vas pri Skocjanu: Pišete, da vam je najbolj všeč gradivo pod »Že ve-

»Skopuh« v Črnomlju

Po daljšem mrtvilu na kulturnem polju so v Črnomlju pretleko nedeljo dijaki — člani mladinskega kulturno-umetniškega društva uprizorili Molierovo komedijo Skopuh, ki je bila odlično pripravljena in igrana. Do zadnjega kottička zasedena dvorana je pokazala, kako si v Črnomlju želimo takih prireditev. Tovarišema prof. Barbiču in Koropcu, ki sta režirala komedijo, kakor dijakom-igralcem, ki se niso ustrašili težav pri študiranju igre, k doseženemu uspehu iskreno čestitamo!

T.

ste? Lepo; škoda, da ni z Vašega konca nobenih dopisov. Pritožujete se, da ste se dali pred dvema letoma v maju fotografirati v Novem mestu in da vam fotograf slik še danes ni poslal, čeprav ste mu jih že vnaprej plačali in priložili 10 dinarjev še posebej za pošto. Potolažite se, niste edini! Vašo željo smo fotografu sporočili pismeno. Upamo, da vam bo zdaj ugodil.

S. L., Trebnje: Za daljše povesti v Dolenjskem listu ne bo prostora, veseli pa bomo krajših člankov, poročil in drobnih novic!

Vsem, ki vprašujete, zakaj prinaša Dolenjski list dostikrat stare »novice«: tednik tiska tiskarna v Ljubljani, ki mora imeti gradivo 8 dni pred izidom vsake številke. Vsak četrtek odpošljemo gradivo za novo številko v Ljubljano, naslednji petek, to je čez 8 dni, pa pride list v roke bralcem in naročnikom, ako gre seveda vse brez zamud v tiskarni, ki je prezaščena z delom. Dokler ne bomo imeli tiskarne v Novem mestu, list ne bo mogel hitreje izhajati.

Spomini na partizansko Dolenjsko

Ivo Pirkovič: Ilegalna tehnika v Novem mestu

(Nadaljevanje)

Za delo nove tehnike so si Jakše, Polajnar in študentka medicne, Marjeta Vasičeva, izbrali samotno cerkvice sv. Roka pri Regerči vasi. Papir so kupovali v mali prodajalnici Vinka Kosa na Glavnem trgu. Prihajali so z nerodnimi izgovori, trgovci pa se jim je zvito smehljali; bil je že tudi sam organiziran. Dajal jim je tudi nekaj matric, čeprav jih sicer ni prodajal. Te so nabavljali zato tudi v Ljubljani.

Italijani so kmalu prepovedali prodajo razmnoževalnega papirja, Vinko Kos pa je še pred uradnim popisom zaloge oddal Jakšetovi tehniki ves ciklostilni papir, ki ga ni bilo ravno malo. Nezakoniti tiskarji so si ga shranili pri odvetniku Stanku Pečarju v Oblakovi hiši na Glavnem trgu in v pisarniških prostorih odvetnika dr. Ivana Vasiča v Vrhovčevi ulici, od koder so ga pozneje prenesli v leseno uto Vasičevega vinograda na Marofu.

Pozneje so se novomeški tehniki oskarbovali z matricami in ciklostilnim papirjem v Bonačevi trgovini v Selenburgovi ulici v Ljubljani, kjer so kupovali velike količine te robe, ko so jim naklade od tedna do tedna rastle. V trgovino so nakupovalci prihajali zopet z velikim strahom, prijazna prodajalka pa se jim je zopet hudomušno smehljala, prav kakor že poleti knjigovez Kos v Novem mestu. Tudi ona je bila namreč po svoji liniji že v zaroti.

Casopis so tiskali v samotni podružnici sv. Roka za oltarjem in izdelovali tam tudi glavno listo, matrice pa so prinašali že pripravljene iz mesta. Jakšetu sta pomagala Ciril Polajnar in Marjeta Vasičeva. Nekoč so prodrli do cerkve Italijani, prav ko so v njej pripravljali novo naklado »Slovenskega poročevalca«. Tiskarji so pozabili cerkev zapreti z železnim zapahom na notranji strani. Ko so Italijani silili skozi vrata, je bilo že prepozno, da bi to storili. Polajnar se je s pleči uprl v vrata; v roki je stiskal pištolo. Tisti trenutek je bil močan kot sam debeli železni zapah, da se je Italijanom zdelo, da so duri zaklenjene, in so zopet šli.

Ze v avgustu je Ciril Polajnar - Cibe, ki se je vedno bolj posvečal tehniki, to delo preselil zopet v mesto, ta pot kar v svoje stanovanje v hotelu »Metropol«. To se je zgodilo še pred Rokovim cerkvenim žegnanjem, ki je bilo tisto leto 17. avgusta. Ob žegnanju bi utegnili tiskarno namreč odkriti. Nadejati se je bilo tudi jesenskega neprijetnega vremena, ko bi bilo težko hoditi vsak teden po slabih poteh tako daleč. Pri Sv. Roku pa je ostal stari ciklostil, ki je za mesto že prebudo skripal, ostanki barve in nekaj neporabnega papirja, čemur se je možar ob žegnanju čudil, nemara se trudeč, da bi razumel, kaj naj čudni sledovi pomenijo.

O koncertu koroških pevcev v Novem mestu smo poročali pred 14 dnevi. »Slovenski vestnik«, glasilo Slovenske Koroške, piše 10. marca o tem gostovanju med drugim o koncertu v Novem mestu tudi tole:

»... Večerni koncert, ki smo ga imeli isto nedeljo v Novem mestu, je bil zadnji koncert naše turnee. Prispeli smo tja že popoldne in imeli priložnost, da smo obiskali še pred nastopom kmetijsko šolo na Grmu, ki je najstarejša kmetijska šola in jo je nekdanj obiskoval narodni renegat inž. Schumy, ki je bil tedaj še zaveden Slovenec, in je tudi pisal svoje ime prav preprosto po slovenski: »Šumi«. Kar težko nas je prizadela misel, ko smo pregledovali to vzorno urejeno šolo, da pri nas kljub tolikemu prizadevanju Slovenske kmečke zveze in naših narodnih organizacij ter vsega slovenskega ljudstva na Koroškem še nimamo slovenske kmetijske šole.

Z veliko ljubeznijo so nas sprejeli Novomeščani v zadržnem domu in nas oblo-

žili z darili, da smo bili prav v zadregi. Ne vemo prav, če smo jih kaj zadovoljili s svojim petjem. Peli smo jim iz srca, kakor skoro nikjer, toda po neugodnih vremenskih prilikah so že precej trpeli glasovi; bili smo že nekoliko hripavi.

Jutrišnji dan (2. februarja) smo se po lepi vožnji z avtobusom po Dolenjskem, kjer smo si tudi ogledali Dolenjske Toplice, spet vračali v Ljubljano, da se pripravimo za odhod na Koroško.

Silno lepe vtise smo odnesli iz vseh krajev, kjerkoli smo gostovali, koderkoli smo hodili. Videli smo delovno ljudstvo, ki se težko bori za boljše življenjske pogoje, a tudi ve, za kaj se trudi. Povsod smo prijetno občutili globoko in iskreno povezanost z nami in zaskrbljenost za naše težave. Videli smo, kako budno spremljajo našo borbo za naš narodni obstoj. Močno se nam je utrdila zavest, da naš matični narod nikdar ne bo pozabil svojih sinov in hčera, ki so ostali izven meja...«

Beseda o ocenjevanju

Tekmovanje na čast 10. obletnice OF se bliža višku. Vsa kulturnoumetniška in izobraževalna društva se temeljito pripravljajo na prireditve in dajejo vse sile za čimboljši uspeh. K delu so pritegnili staro in mlado, veselje in živahnost jih preveva. V najbolj zakonitih vaseh naših okrajev igrajo in pojejo, vse živi za proslavo zgodovinskega dne. Njihovo delo ocenjujejo okrajne dramske, pevске in instrumentalne komisije, ki jih tudi kategorizirajo (uvrščajo po kakovosti). S tem dobivajo društva pregled nad kakovostjo družin, okrajni odbori Ljudske prosvete pa si ustvarjajo dobro statistiko. V ocenjevalnih komisijah so nepristranski strokovnjaki, ki dajejo po končani predstavi svoje mnenje

in pripombe. Pohvalijo, kar je bilo dobrega, kritizirajo kar je bilo slabega.

Vemo, da se mnogi igralci dobro pripravljajo in se nauče vloge. Zato morajo tudi razumeti dobronamerno kritiko, ki ima namen izboljšati delo društva ali nastop igralca samega. Igralec, ki ima veselje do dramatike, bo svoje napake skušal odpraviti, ne bo se čutil užaljenega. So primeri, ko kritika »raztrga« igralca in ga potem ni mogoče več pritegniti k igranju. Za neupravičeno igralčevo užaljenost naj velja pravilo, da se človek le s pravično in dobro kritiko vedno bolj usposablja in da uspehi take kritike ne bodo izostali. Kritika je merilo za osebno in moralno vrednost človeka. I.

Kulturno zgodovinski spomeniki Novega mesta v luči mestnega proračuna

Spomeniki te vrste so bili in so deloma še v Novem mestu precej pozabljeni. Le redki so ki o teh spomenikih sem in tja zapišejo kako besedo. Kakor vse mestno prebivalstvo, tako tudi Mestni ljudski odbor v vsem času po vojni ni pokazal nobenega posebnega smisla za te spomenike, ki jih je v mestu samem precej. Zaradi tega pa je bil marsikak zgodovinski in kulturno važen spomenik uničen ali pa tako iznakažen, da danes nihče več ne ve, kaj naj predstavlja ali pa leži kje napol zakopan in pozabljen, izpostavljen vsem mogočim vremenskim in drugim neprilikam. Primeri: kužno znamenje pri Gotni vasi, znamenje oz. njega deli s Kata-

rininega trga, izpraskan gotski napis na Kosičkovi hiši na istem trgu, Pihenaouva hiša na Glavnem trgu, hiša okrajnega magazina na istem trgu, edinstvena ograja pred frančiškansko cerkvijo itd.

Da je do tega prišlo, je vzrok v tem, da nismo meščanov, zlasti priseljenih mestnih prebivalcev, ki so sem prišli po vojni, v vsem času prav nič opozorili na naše umetnostno-zgodovinske in kulturne spomenike in zahtevali premalo zaščite od odgovornih činiteljev, čeprav bi bili to lahko glede na izišli zakon o zaščiti tovrstnih spomenikov.

Korak naprej v tem vidimo v potezi MLO, ko je ob sestavljanju proračuna predvidel znesek 10.000 din, kar daje misliti, da se bo končno tudi v Novem mestu le nekaj spremenilo v tej smeri. Vendar je v našem mestu tovrstnih spomenikov toliko, da vsota 10.000 din ne pomeni veliko. Če primerjamo s to postavko znesek, ki je določen v proračunu za fizkulturo (100.000 din) — moram reči, da je postavka za varstvo kulturnih spomenikov odločno prenizka. Ne osporavam fizkulturi dodeljenega zneska, saj je navsezadnje še ta nizek in dodeljen le v mejah možnosti, poudarjam pa, da bi bilo treba najti za varstvo kulturnih spomenikov vendarle večji znesek pa četudi na račun fizkulture ali pa kake druge postavke. —

Koliko knjig so lani prodali v trebanjskem okraju

Po podatkih Državne založbe Slovenije, podružnice v Trebnjem, je bilo v letu 1950 prodanih v okraju 4115 knjig v skupni vrednosti 308.591 din. Lepa vsota v primeri z nizkim predvojnimi zanimanjem za knjigo na Dolenjskem! Ljudje najraje kupujejo leposlovnne knjige in beletristiko, manj pa politične, strokovne, znanstvene in druge knjige, o katerih pravijo bralci, da so »težje za študirati«. Največ kupcev je bilo med pionirji, ki so kupovali knjižne izdaje, namenjene mladini.

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kapucinski trg 3. — Telefon uredništva št. 127. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616-1-90322-1. — Letna naročnina 150 din, polletna 75 din. — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani.

Nov ciklostil, s katerim je bilo mogoče delati tiho, so v mestu izdelali po vzorcu, ki jim ga je posodil knjigovez Vinko Kos. Ciklostil in papir je Cibe skrival na podstrešju hiše in v luknji, ki jo je izdolbel v svoji sobi pod parketom. Zalogo papirja so hranili še vedno v starih dveh skladiščih.

Cibe je svojo nevarno in neprijavljeno Gutenbergovo obrt, od katere ni plačeval nobenih davkov, izvrševal v sršenjem gnezdu. V sobi pod tiskarno je stanoval italijanski policijski komisar Chiuzzelin; v hiši pa je bival tudi okrožni civilni komisar dr. Otto Griselli — oba sta se pozneje preselila drugam — neki častniki in fašisti, oficirji šestega topniškega polka pa so imeli v hiši svojo menzo. Zlasti policijski komisar Chiuzzelin je bil nevaren spijon, ki je dobro govoril tudi hrvaški jezik.

Spčetka je bila naklada novomeške izdaje »Slovenskega poročevalca« še majhna, vsega okoli 150 izvodov. Casopis je izhajal tedensko na štirih straneh. Bil je ves le prepis ljubljanske izdaje, le da so morali konec večasih smiselno skrajšati, če ni bilo mogoče vsega gradiva ljubljanske izdaje stisniti na štiri matrice, ker so uporabljali pač drugačen pisalni stroj. Novomeška izdaja pa je imela svojo posebno glavo, po kateri jo je mogoče spoznati od drugih izdaj.

Pozno v jeseni je dosegla naklada okoli 1000 izvodov. Začeli pa so tiskati tudi »Mladino« in sta tudi za njo prinašala gradivo vsak teden iz Ljubljane Cibe in Marjeta Vasičeva, ki sta v Ljubljani na vseučilišču

poslušala predavanja in se vsak teden vozila domov, razmnoževati ilegalno literaturo. Ciril Polajnar pa zatrjuje, da je izdelal v svoji tehniki tudi letak za obrambo gozdov, ki so jih Italijani nameravali uposostiti. Tisti letak, ki smo ga napisali v St. Jerneju in za katerega mi je ostalo v nezanesljivem spominu, da so ga tiskali v neki pravi ljubljanski tiskarni, smo poslali v velikih množinah v vse vasi, ustavili tako sečnjo v gozdovih in razgibali ljudi v prvi odpor zoper uničevalne namere okupatorja.

V tehniki je pomagal še vedno Ljuban Jakše, nekaj časa tudi Smiljan Küssel, matrice pa je pripravljala tudi Ljuda Blažičeva.

Literaturo je novomeška tehnika razposiljala na vse strani. V St. Jernej sta jo Cibe in Marjeta Vasičeva pripeljala nekoč zgodaj poleti, kakor se spominjam, še sama v ceveh ogrodja svojih koles. Pozneje, v jeseni, ko je naklada zrastle, je hodil po njo z nahrbtnikom Franc Prhne. Ko ga začno zalezovati Italijani, pa jo vozi za St. Jernej, Kostanjevico in Sv. Križ šofer Vehovar s poštnim avtobusom. Bil je pogumen človek, ki je nekoč rešil zavoj pripravljene časopisa iz obkoljenega hotela. Potisnil ga je kar v roke fašistu, ki ga je spremljal na voznjah, in je le-ta zavoj spravil iz »Metropol« v avtobus, ne da bi slutil, kakšen greh pravzaprav podpira. Na zavojih za St. Jernej je bil naslov farozva in pristavljeno, da so cerkvene note. V St. Jernej je tiste mesece prihajalo ogromno »cerkvenih note«, kakor da poje vsa fara. (Se nadaljuje)

Slabo pripravljen občni zbor KZ v Dobličah

Dne 4. marca se je zbralo v Dobličah 73 članov splošne kmetijske zadruge, da bi razpravljali o dosedanjem delu zadruge in sprejeli načrt za bodoče leto. Poročilo bi morala podati upravni in nadzorni odbor; ker je bila večina članov nedelavna, je bilo poročilo skrajno pomanjkljivo in površno. Predsednik zadruge Vrtin Jože je poročilo sestavil sam brez odbora. Tajnik Bahor Janez je članom združne ekonomije tako »izvrstno« obračunal zaslužek, da bi bil moral po njegovem vsak član še doplačati zato, ker je delal na ekonomiji, po 2000 do 3000 din. Razumljivo, da je zaradi tega nastalo splošno razburjenje med člani združne ekonomije. Stvar se je uredila, ko je navzoči član OZKZ iz Crnomlja hitro izračunal in ugotovil, da prejme vsak član ekonomije še nekaj zaslužka.

Kako je predsednik delal, se vidi iz tega, da je bilo lani komaj 10 sej upravnega odbora. S tajnikom sta tako gospodarila, da je predsednik prišel celo pred sodišče. Pri delu se ni opiral na mnenje članov zadruge ali upravnega odbora, ampak je samovoljno ukrepal in vsiljeval svojo voljo drugim.

Člani splošne kmetijske zadruge s tako pripravljenim občinim zborom niso bili zadovoljni. Do volitev novega upravnega odbora sploh niso prišli. Ta primer naj bo opomin ostalim upravnim odborom splošnih kmetijskih zadrug, da se je treba na občni zbor dobro pripraviti. Predvsem pa morata predsednik in tajnik podati pregled dela in članom zadruge predložiti čiste račune.

GJ.

raj nobenega odziva izmed delavcev in uslužbencev ostalih podjetij, predvsem gozdnega avtopodjetja. To kaže, da sindikalne podružnice niso dovolj pojasnile delavcem potrebo po splošni izobrazbi delovnega človeka v socialistični družbi.

(P)

GRIPA V KOČEVSKEM OKRAJU

V kočevskem okraju se je zelo razširila gripa. Pojavlja se le v lažjih oblikah, nekaj pa je bilo zabeleženih tudi težjih obolenj. Da bi preprečili nadaljnje razširjanje, so zaprli šole v Kočevju in Ribnici.

T. F.

NE VESTE?

»Nikar v Planico na smučarske tekme, vas bodo odpeljali v Italijo!«, je prav neumno klatila neka ženica v Doberniču. Pa so ljudje navzlic temu šli — toliko jih je bilo, da se je vse lomilo. Čudno — zvečer so se vsi vrnili domov... Babnica pa se grize v jezik od stramu...

V St. Rupertu spoštujete zgodovino. Se vedno častijo »Hranilnico in posojilnico«, čeravno je že nekaj let več nimajo. Ni nobenega klediva ali krampa pri roki, da bi izbočene črke dali v prezaluženi pokoj?

V Novem mestu ne zmanjka šal. Pred kratkim so »po pomoti« zaklali izvežbanega cirkuškega konja, namesto da bi prišel pod nož doslužben veteran. Pravijo, da je bil konj fizikurno vzgojen in da bodo njegove spretnosti navdane poskakovanja in preskakovanja prešla na srečnike, ki so ga bili deležni. Za vsak primer ima športno društvo pripravljenih nekaj sto novih prijavnih.

Ptiča spoznamo po perju, dobrega državljanja po izvrševanju njegovih obveznosti do skupnosti. Kmet Gazdova Franc iz vasi Konec št. 13 (KLO Podgrad na Gorjancih) pa ni ne ptič ne dober državljan — sredi drv in hoste živi, pa ne more, revež, izpolniti nizke obvezne oddaje lesa. V pisarni KLO ga sicer poznajo po bogatem slovarju psovk, ki se jih rad poslužuje, češ, da je njegove hoste škoda, doma pa mu okoli hiše propada nad 20 kubikov drv, katere je nacepil iz najboljših bukovine.

Z dežnikom v roki si mora ob dežju kuhati učiteljica v neki šoli v Beli krajini. Streha pušča na vseh koncih in krajih, od nikoder pa ni človeka, ki bi priskrbel nekaj metrov pločevine in popravil zamušeno streho. Srečni kraj se imenuje Zagozdec. Da ni vmes kakšna zagozda?

Silno pomanjkanje stekla vlada v Metliki, vendar samo za državni sektor. Osnovna šola ima po 6 letih svobode manj celih šip kakor jih je imela ob koncu vojne...

Cast in priznanje odbornikom kmetijske zadruge v Ajdovcu! Takole so modrovali: »Odbor bomo še obdržali, trgovino pa prestavili v Dvor... Pametna misel — Dvor je od Ajdovca oddaljen le 7 kilometrov...«

Odredbo o varčevanju razume novomeško okrajno odkupno podjetje na svoj način. Do stavbe okrajnega odbora OF ima 100 metrov, do pošte 200 metrov — in vendar je pismo, namenjeno OO OF, moralo prepotovati iz pisarne podjetja celih 300 metrov, preden je prišlo v pisarno OF. Razrešite uganko (ključ za rešitev: znamka je stala samo 3 dinarje...).

Gibanje prebivalstva v novomeškem okraju

V januarju 1951
Od 1. I. do 31. I. je v novomeškem okraju umrlo 71 oseb (35 moških in 36 žensk), rojstev je bilo 132 (69 dečkov in 63 deklic), porok pa 76.

V februarju 1951
V februarju je umrlo v okraju Novo mesto 81 oseb (42 moških in 39 žensk), rojstev je bilo 110 (46 dečkov in 64 deklic), porok pa 35.

OBJAVE

PRESKRBA

Delitev garantiranih živilskih artiklov za mesec marec 1951.

1. Mlevski izdelki: se delijo na vse živilske nakaznice in dodatne nakaznice za mesec marec 1951. Mlevski izdelki se v marcu delijo v razmerju 60% pšeničnih izdelkov, 10% rženičnih izdelkov in 30% koruznih izdelkov.

Mlevski izdelki se delijo na kupone I in II koruzni izdelki, na III ržena moka, na IV in brez oznake pšenični izdelki.

2. Pšenični zdrob: se deli samo na živilske nakaznice D-1 in D-2 na odrezek rep. dop. preskrbe št. 6 marec po 1 kg proti odvzemu potrebnega števila kuponov IV in brez oznake.

3. Sladkor: se deli na vse živilske nakaznice za mesec marec. — Delitev se izvrši po znižanih obrokih iz meseca februarja. Tudi na dodatne nakaznice se deli sladkor v marcu po znižanih obrokih kot v mesecu februarju, le na »B« (bolniške) nakaznice se deli na odrezke za sladkor od št. 4—10 t. j. odrezki 1, 2, 3 ostanejo neizkoriščeni. Bolniki, ki imajo glasom zdravnikovega potrdila predpisano samo 500 gr sladkorja prejmejo nezmanjšani obrok na odrezke št. 6—10.

4. Maščoba: se deli na vse živilske in dodatne nakaznice za mesec marec 1951. Delitev maščob se izvrši na vse nakaznice v višini 100% zveznega obroka.

5. Jajca v prahu: se delijo na živilske nakaznice in sicer: a) D-1, D-2 in D-3 po 200 gr; na odrezek rep. dop. preskrbe št. 4 — marec 1951; b) BOL, NOS in MD po 200 gr proti odvzemu one polovice glave, ki nosi oznako »B«, »T« in »MD«. Jajca v prahu prejmejo vsi bolniki, ki imajo bolniške nakaznice veljavne še za mesec marec.

6. Prosenka kaša: se deli na D kategorije po sledečih obrokih: D-1 po 400 gr, D-2 po 800 gr, D-3 po 1000 gr proti odvzemu odrezka rep. dop. preskrbe št. 5 — marec 1951.

7. Pralni prašek: se deli na sledeče živilske nakaznice in po sledečih obrokih: RS, RI-a, RI-b, RŽ-1, RŽ-2, R-1, R-2, R-3, RS-1, RS-2 in RS-3 po 250 gr; So-1, So-2, PO, D-1, D-2 in D-3 po 200 gr proti odvzemu odrezka rep. dop. preskrbe št. 8 — marec 1951.

Delitev vseh razpisanih artiklov se zaključuje dne 31. t. m. Po tem datumu se navedenih živilskih predmetov, katerih je dovolj na zalogi, ne bo več izdajalo. Zato še posebej opozarjamo vse potrošnike, da si jih pravočasno nabavijo.

OILO, poverjenstvo za trg. in preskrbo
Novo mesto

RAZPORED

prostovoljnega dela v Novem mestu od 23. marca do 4. aprila 1951

TERENI OF: 28. 3. Kasteljeva ulica, Kapucinski trg. 29. 3. Sukljeva cesta. 30. 3. Smihelska cesta, Stemburjeva ulica, Dr. Volčičeva ulica. 31. 3. Prešernova ulica, Karlovska cesta, Trdinova cesta. 2. 4. Skalcijska ulica, Ragoška cesta, Zagrebska cesta, Kandijska cesta. 3. 4. Zolja vas, Irča vas, Krškova ulica, Ljubljanska cesta od 33. do 39. 4. 4. Bršljin, Forsterjeva ulica.

PODJETJA: 28. 3. Pionir. 29. 3. LIP, Keramika. 30. 3. Narodna banka, Uprava državnih posestev, Putnik, Tobak, Jugopetrol, ODPAD, Koteks, Gosad. 31. 3. Zelenica, Gm. 2. 4. Tekstilna tovarna Novo mesto. 3. 4. DOZ, DES, OKAP, SAP. 4. 4. Okrajni ljudski odbor.

MALI OGLASI

Dr. Gros Davorin je odprl odvetniško pisarno v Novem mestu, Glavni trg 32 (Springarjeva hiša poleg invalidske slaščičarne).

Lesno galanterijsko podjetje išče tri mizarje. Ponudbe na naslov »Jelka« Zuzemberk.

Prodajam umivalno mizo. Zgornja in spodnja plošča iz marmorja. Naslov v upravi lista.

Preklicujem izgubljeno sindikalno legitimacijo št. 56429. Plešnik Stanka, Novo mesto.

Zapestno uro sem izgubila 15. marca od 18. do 19. ure v veži kina v Novem mestu. Ker mi je drag spomin, prosim najditelja, da jo proti lepi nagradi vrne v upravi Dolenjskega lista.

Knjigarna v Novem mestu ima na zalogi v prosti prodaji še nekaj izvodov letošnje Prešernove knjižnice. Cena za 5 knjig 130 dinarjev. Pohitite z nakupom, dokler traja zaloga!

Vrtno seno zamenja za beli semenski krompir Grobovšek Franjo, Novo mesto, Glavni trg 23.

Pišejo nam

Pismo šentjanških žena

Sentjanske žene nikdar ne drže križem rok, posebno pa takrat ne, kadar jih kliče na delo zavest skupnosti. V februarju in prvih dneh marca so pripravile šivilski tečaj za dekleta.

Dekleta so prav pridno hodila iz bližnjih in daljnih vasi KLO St. Janž v Bireno vas k tov. Kos Betki, ki jim je nudila prostor za šivalnico in tudi prevzela vodstvo tečaja. Ob njenem nesebičnem in požrtvovalnem prizadevanju so bila dekleta res prav pridna. Navajamo nekaj uspehov: 18 mladink je sešilo v tem času 45 oblek, 21 bluz, 10 kril, 22 predpasnikov, 34 moških srajc, 18 kosov raznega ženskega perila ter 13 kosov posteljnega perila. Poleg tega so veliko oblek zašile, popravile in preuredile. Vsa dekleta so se privadila dela s šivalnim strojem in se naučila strojnega šivanja. Tov. Kosovi je priskočila na pomoč tudi tov. Muser Malka, ki je dekletom pred odhodom urezala razne kroje. Pri pouku je pomagala tudi tov. Gorenc Nežka.

Dekleta so odhajala zadovoljna s tečaja. Ob zaključku so sodelovala pri proslavi praznika žena dne 11. marca. Za to priliko so se naučile kratko igrice, nekaj lepih deklamacij in zbornega petja.

Naš uspeh bi bil lahko še večji, če bi za tako koristno delo imele več razumevanja tudi še druge žene. Pomagale bi lahko pri pouku ali pri izposojanju šivalnih strojev.

BM.

NA PODSTENICAH SO ORGANIZIRALI MLADINSKI AKTIV

Mladinci gozdni delavci in režijski voznički, ter mladinke iz menze, zaposleni pri izvrševanju gozdnega plana poseka in spravila lesa v Podstenicah, na Rogu, so organizirali nov mladinski aktiv LMS, ki šteje 22 članov. Pogovorili so se, da bodo imeli redne sestanke, študij in se pripravljali takoj na kulturno prireditve. Napovedali so tekmovanje mladinskemu aktivu Soteska in Podturen.

V TREBNJEM IMAJO TRDO KOZO

Tukajšnje okrajno gostinsko podjetje je bilo že večkrat upravičeno grajano v raznih naših časopisih. Navzlic vsemu v podjetju še vedno ni pravega reda.

Po mizah stoje dostikrat kozarci, ki so jih pustili gostje, gostinsko osebje pa v kotičku pri peči prijetno kramlja s stalnim gostom. Nihče jih ne moti, saj jo je upravnik že davno odkuril domov... Ko sem si pred dnevi pravčasno zagotovil prenočišče na službenem potovanju, so mi v podjetju za-

gotovili, da bom sobo zanesljivo dobil. Na določeni dan in ob dogovorjenem času pa sem zvedel, da je soba že oddana. Ugotovil sem, da to ni bilo res. To je samovoljno ravnanje zaposlenega osebja. Pritožna knjiga se nahaja v pisarni, ki pa je ob prihodu večernih vlakov v Trebnje že zaklenjena.

Ali se v tem podjetju res ne da napraviti red? Ali je treba, da po krivdi osebja ostajajo počitka potrebni delovni ljudje na cesti, namesto da bi se v gostišču odpočili in pripravili za naslednji dan? Cas bi bil, da odgovorni ljudje v Trebnjem naredijo red v svojem podjetju.

S. P.

ALI SE PRI RAZDELJEVANJU MESA V TREBNJEM NE MORE NAPRAVITI RED?

Pred časom smo v »Dolenjskem listu« pisali o razmerah v trebanjski mesariji, izgleda pa, da to ni veliko pomagalo. Še vedno je način delitve mesa tak, da se meso deli potrošnikom samo ob sobotah in sicer za vse vrste potrošnikov naenkrat. Tako se ob sobotah dopolne nabere pred mesarijo več sto potrošnikov naenkrat, da nekateri čakajo po več ur za meso in gredo večkrat še brez njega domov. Največ nezadovoljstva pa povzročata to, da se istovčasno deli meso tudi za menze in ustanove, katere imajo pač prednost pred ostalimi potrošniki. Zaradi tega nastaja večkrat prepir pred mesarijo.

Mislimo, da bi se dalo z malo dobre volje temu pomagati. Morda bi bilo mogoče odpreti še en lokal za razdeljevanje mesa ali pa naj se za menze in ustanove deli meso ob drugem času kot za ostale potrošnike. Vemo, da po nabavi meso čaka na razdeljevanje že od četrtega, mesarji so tudi pripravljene in zato ne vidimo razloga, da se ne bi ta stvar uredila. Ne bi bilo odveč, če bi se za to stvar zanimala ljudska inšpekcija.

SLABA UDELEŽBA NA VEČERNI GIMNAZIJI V STRAŽI

Na pobudo sindikalne podružnice pri lesnoindustrijskem obratu v Straži je poverjeništvu za prosveto OLO Novo mesto odprlo večerno delavsko gimnazijo v Straži. Že takoj v začetku pa se je pokazalo, da udeležba pri predavanjih ni zadovoljiva. Dočim prihajajo k predavanjem še dokaj dobro delavci in uslužbenci lesnoindustrijskega obrata, ni sko-

LOJZE ZUPANC:

Čičigoj lovi vesti...

Dopisnik je podoben preganjanemu zajcu, ki so mu na sledi razdraženi lovski psi. Od kar sem postal dopisnik »Dolenjskega lista«, nimam miru kakor zajec pred psom gonjačem. Urednik me opominja na dolžnosti, da nisem več brezskrben in svoboden ptiček na zeleni vejici. Urednik me preganja, zasleduje... jaz pa tekam po deželici ob Kolpi, opazujem, gledam, poslušam, da so mi ušesa zrasla kakor zajcu. In bogme verjemite ali ne, tudi spim z odprtimi očmi kakor zajec, samo da bi slišal, videl, okusil, ponjavjal in otipal kako zaželeno vst, ki jo urednik tako željno pričakuje od mene...

Ko sem postal dopisnik, sem sanjal, da bo lov za vestmi lahek posel. Danes mi ni hudo, ker sem se zmotil v tem pričakovanju. Hujše je to, da sem si pomnožil vrsto sovražnikov. Najhujši sovražnik pa mi je postala moja žena Kunigunda.

»Zbogom in na svadenje!« pravim in hočem oditi na lov.

»Kam te že spet nese,« zagodrnja Kunigunda. »Vse dneve sem sama doma, ti pa se potepaš okrog.«

Vse je res, kar mi očita. Vse dneve je sama in potepam se tudi, ker me preganja lovski pes — dopisniška vest.

»Ne ježi se, Kunigunda,« jo tolažim. »Če ti bo dolgčas, zavrti gumb na sprejemniku in zvezna boš s svetom.«

Manever uspe. Kunigunda olajšano vzdihne, se nasmehne, z blaženim pogledom pobožja radioaparata na kuhinjski polici in reče: »Da, to je še edini prijatelj, ki se pogovarja

z menoj. Ti pa le pojdi, saj vem, da ti je dopisniška služba bolj pri srcu kakor jaz...«

»Oh, Kunigunda, saj se bom vrnil kot bi mignil...«

»Sest ur te ne bo. Saj že vem. Z vlakom ne moreš na pot, ker v Butoraj vlak ne vozi, z avtobusom tudi ne. Spet se boš znojil na kolesu, ko pa se boš prehladil in te bo tisočkrat preklela revma vrgla v posteljo, bom pa spet dobra, da te bom masirala. Dopisniška služba je za mlade in zdrave ljudi, ne pa zate!«

Ne morem ji ugovarjati, kajti resnica je, da sem že plešast in tudi truhuh mi raste, da s koleno suvam vanj, kadar se vozim na kolesu. To dvoje pa je — pravijo — najzanesljivejši znak prihajajoče starosti.

Zajezdil kolo in se vozim, vozim, vozim v 20 km oddaljeni Butoraj. Cesta je posuta z gramozom. Pon kod so še ozke gazi, ki niso posute z gručcem. Kolo poskakuje iz jame v jamo, meni pa poskakuje žleode prav v grlo. Kamor koli pridem, povsod je novic na pretek. V neki vasi so le pričeli z izobraževalnim tečajem in tečajniki žele, da bi o tem pisal »Dolenjski lista«. Nekje so vaščani zgradili ozko brv čez potok. »Poročajte listu, da smo jo zgradili udarniško!« mi naročajo. Neka Kmetijska zadruga je postavila pitališče za prasce »Brž podatke!« pravim zbranim brigadirjem in pišem, pišem, pišem. Srečam starega gasilskega veterana. »Gasilske vaje smo imeli večeraj,« me pozdravi.

»Ali ne bi poslali v »Dolenjski lista« poročilo, da smo bili od okrajnega brigadnega poveljnika gasilcev pohvaljeni? Naše fante bo to razveselilo.«

Pišem in se vozim dalje. Zavozim na žebelj, ki ga je izgubila nesrečna konjska podkev. Krpam in dušim jezo z rahlim požvižgavanjem narodne pesmice »Kaj pa je tebe treba bilo...« Okvara je prehuda. Ne posreči se mi je popraviti. Do prve vasi je 5 km. Primem kolo za roge kakor jezljivi španski bikoborec razdraženega bika in jo uberem peš do prve hiše v vasi, kjer mi enajstletni dečko, ki mi na vprašanje, če hodi v šolo, pove, da obiskuje četrti razred osnovne šole in da se bo po končani šolski obveznosti odšel učiti mehanične obrti, strokovnjaško popravi kolo. »Pišče več ve kakor koklja,« se tolažim in veseli zajezdim kolo ter ga požinem dalje, dalje, dalje...»

V Dragatušu so marljivi mladinci zgradili združni dom. Zdej urejujejo oder za gledališke predstave. Brž svinčnik v roke in beležnico, da jih bo pohvalil tudi »Dolenjski lista.«

V sosednji vasi so uredili Frontni kotiček. Srečam starega znanca, učitelja, ki mi pravi: »Naša mladina živi drugače, kakor smo živeli mi v mladih letih. Ima svojo sobo za sestanke, šahovski krožek, igralsko družinico, pevski zbor. Ti si dopisnik »Dol. lista«. Napiši o vsem tem kratko vest in pohvali jih!« In dopisnik slini svimčnik in piše, piše, piše.

V Butoraju ustanovljajo folklorno skupino. Piši, Čičigoj! Mogoče bo tudi ta vest zanimala čitatele »Dolenjskega lista.«

Nekje je prvič zagorela žarnica. Vaščani vriskajo od sreče. Napolnili so majolice z

žlahtnim vincem, me pogostili za srečen začetek, ko jih je obiskala »tovarišica aleftri ka«, kakor mi je pripovedoval osemdesletni dedek, njegov vnuk, mladi gospodar na domačiji pa je tresčel ob kamnito stopnico na podstrežju smrdljivo petrolejko. Piši, Čičigoj! Opiši radost vaščanov, ki jim je ljudska oblast uslišala prošnjo in razsvetlila njihove domove z lučjo, za katero so se v stari Jugoslaviji zaman borili...

Bila je že pozna nočna ura, ko sem se vrnil domov. Bleden sem bil, utrujen in preznjojn ko nilski konj. Ne šest, ampak osem ur sem bil z doma. Zena me je pričela čestovati po notah starega korala, ki mu ni konca ne kraja. Jaz pa se zadovoljno smejim, ker sem že domov grede napisal v neki krčmi poročilo ter ga z večernim vlakom poslal v mesto. »Prihodnji teden boš čitala vesti,« jo skušam potolažiti.

»Ves si premočen. Pr hladil se boš in obležal,« se jezi Kunigunda, a kljub temu hiti kuhati čaj, pripravljati kopal in odgrinjati posteljo v topli spalnici. Na posteljni omerici tiho brunda mali sprejemnik in lična pesem me zaziblje v zasluženi počitek.

Naslednji teden so nalovljene vesti že našle svoje mesto v »Dolenjskem listu«. Kunigunda prečita tistih trideset vrstic, potem pa zakrljivo zajekaja:

»Ah, če se je za tole izplačalo toliko truditi in tekat!«

Nisem ji odgovoril. Izplačalo se je. Deželica ob Kolpi je ni pozabljena in na tisoče naročnikov je bralo, da Belokranjci niso od muh...